

Vēsture māca un audzina nākotnei

♦ LIVĀNU EKSPERIMENTĀLĀS BIOĶĪMISKĀS RŪPNĪCAS KOLEKTĪVS NE TĪKĀI SEKMĪGI ATTISTA RAZOSANU, BET ĀRI VEIC LIELU DARBU UZŅĒMUMA TAPŠANĀS VĒSTURES IZPĒTĒ.

Darba kolektīvs ir mūsu sociālistiskās sabiedrības pamatstūraina. Un katrs šāda kolektīva loceklis laikā gaitā atstāj pēc sevis ne tikai sarāzotās materiālās vērtības, bet arī atmiņas par savu personību. Tā ir vēsture. Tas ir kapitāls, kam liela vērtība un rīcīme konkrēta kolektīva tālākā izaugsme un veidošanā.

Livānu eksperimentālajā biokīmiskajā rūpnīcā ar sevišķu interesešību un atbildības izjūti slājamies pie sava kolektīva vēstures izziņāšanas un apkopošanas. Gan jāteic, ka šo darbu uzskāim visai nesēn — 1975. gadā nogalē. Izveidojam speciālu komisiju, kurai bija uzdots gādāt par piemērotu telpu sakārtošanu, par dažādu materiālu vākšanu rūpnīcas muzeja fondiem.

Iecere bija izveidot rūpnīcas darba slavas muzeju, kas atspoguļotu atsevišķā mākslinieciski noformētā telpā. Tur jābūt noteikta profila ekspozīcijai, kas atspoguļo rūpnīcas izaugsmi no nelielas jaudas spirta dedzināšanas līdz visa mūsu valsti pirmajam lieljaudas lizina ražošanas ceļam. Tika nolemts, ka paralēli jāparādā arī uzņēmumā strādājošo profesionālā un idejiski politiskā izaugsme, viņu darba un sadzīves apstākļu uzlabošanās, kolektīva panākumi sociālistiskajā sacensībā — gan mūsu rajonā, gan republikas un PSRS mērogā.

Sākās rosīgs darbs. Materiāli tika vākti Latvijas PSR Centrālā Valsts Oktobra revolūcijas un sociālistiskās celtniecības arhīva Daugavpils filiālē, Latvijas KP CK Partijas vēstures arhīvā, Latvijas PSR Revolūcijas muzejā.

Darbā iekļāvās daudzi rūpnīcas veterāni. Īpaši centīgi bija R. Vanaga, S. Bojārs. Livāniete Eda Kristovska no savas ģimenes arhīva atnesa visvērtīgāko dokumentu — aktu par to, ka 1941. gada 16. martā akcionāru biedrības pilnvarotais nodod Livānu spirta dedzinātavu pirmajam padomju varas ieceltajam direktoram Albertam Benedikta d. Rašēvskim.

Sastādījām rūpnīcas ievērojamāko darba veterānu sarakstu, vācām un turpinām vākt par vi-

ņiem dažādus materiālus — atmiņas, publikācijas presē, fotogrāfijas, kas saglabājušās ģimenes arhīvos utt. Pašreiz rūpnīcas muzeja inventāra grāmatā ir reģistrēti 356 materiāli. Protams, tas nav daudz, tālab darbs turpinās.

Jāatzīmē, ka lielu palīdzību metodikas jautājumos mūsu rūpnīcas muzeja padomei sniedza Jēkabpils novadpētniecības muzeja direktors, Latvijas PSR Nopelniem bagātais kultūras darbinieks V. Čirsis. Šī sadarbība turpinās.

1984. gada 26. maijā rūpnīcas muzeja durvis pirmo reizi bija plaši atvērtas apmeklētājiem. Šeit satikās rūpnīcas 50 gadu pastāvēšanas jubilejas sākumu ietvaros rīkotās pēcpusdienas «No visas sirds» dalībnieki. Viņu vidū bija Juris Griņšs, kurš rūpnīcā sāka strādāt pirms pus gadsimta (1934. gadā), rūpnīcas partijas pirmorganizācijas pirmās sekretārs Aleksandrs Pargenkovs, tīkās rūpnīcas bijušie direktori Vladimirs Aleksejevs un Viktors Lukšs, atmiņas dalījās daudzi rūpnīcas strādnieki un bijušie speciālisti.

Rūpnīcas muzejā iekārtoti astoņi stendi. To tematika ir dažāda. Piemēram, rūpnīcas dibināšanas vēsture, izcilākie kolektīva locekļi, zinātniski tehniskais progress, strādnieki sadzīvē un atpūtā utt.

Muzejā uzstādīts lizina ieguves tehnoloģiskais makets, izveidots postaments, kur apskatei izliktas lizina ražošanā nepieciešamās izejvielas, kā arī gatavās produkcijas paraugi, ir iekārtots stūrītis, kur skatāmi rūpnīcas kolektīva saņemtie apbalvojumi, uzzīmēta rūpnīcas ekonomisko sarkaru karte utt.

Sodien, kad esam jau pastrādājuši, kad esam spēruši pirmos solus sava kolektīva vēstures izziņāšanā, visrīeļāk saprotam, cik daudz vēl jāpaveic. Vēsturiskā materiāla vākšana un apkopošana ir darbs, kas prasa zināšanas, lielu entuziasmu un aizrautību. Šis darbs jāveic sistemātiski un neatlaidīgi. Diemžēl jākonstatē, ka daudz kas jau aizgājis nebūtībā — kopā ar sir-

malte darba veterāniem. Daudz ko esam paši neapdomīgi iznīcinājuši — kā nevajadzīgu, bet... vēsturei tomēr ļoti būtisku. Esam bijuši par slinkiem, lai visu nozīmīgo iemūžinātu dokumentos un fotoattēlos.

Katram darba kolektīvam, ja tas ciena savu pagātni un domā par nākotni, ir jāveic humanālais un svarīgais darbs — jāvāc, jāapstrādā un rūpīgi jāglabā vēstures liecības.

Pirmāis un galvenais priekšnoteikums rezultatīvam darbam — laba griba un augsta pienākuma apziņa vienai paaudzei pret otru. Un, tā kā šis ir jautājums par cilvēku vēsturiskās kultūras un apziņas veidošanu, par jaunatnes audzināšanu, izmantojot tēvu un vecēvu kauju un darba

slavu un piederzi, tad nomaļus nedrīkst palikt nevēns. Salīdzinot ar citiem republikas rajoniem, mēs sava novada pētniecībā esam ļoti atpalikuši. Šī atpalicība nekavējoties jālikvidē.

A. Sedvalds,

Livānu eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas direktors

V. Caune,

sabiedriskā muzeja priekšsēdētāja

ATTEĻĀ:

Livānu eksperimentālās biokīmiskās rūpnīcas bijušais direktors Vladimirs Aleksejevs (no labās) un rūpnīcas darba veterāni Juris Trokša un Jānis Skrebeļis rūpnīcas muzejā.

*Lepina Karogs -
1985. - 25. maijs - 2.p*